

**TURUN
YLIOPISTO**

Alakoulun oppilaiden näkemyksiä uimaopetuksen mielekkyydestä ja turvallisuudesta

Luokanopettajan tutkinto-ohjelma
Opettajankoulutuslaitos, Rauman kampus
Kandidaatintutkielma
Kasvatustieteen tiedekunta
Turun yliopisto

Laatija:
Henna Ahola

6.5.2026
Rauma

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidaatintutkielma

Oppiaine: Kasvatustiede

Tekijä: Henna Ahola

Otsikko: Alakoulun oppilaiden näkemyksiä uimaopetuksen mielekkyydestä ja turvallisuudesta

Ohjaaja: Kasvatustieteen yliopistonlehtori Serja Turunen

Sivumäärä: 35 sivua

Päivämäärä: 6.5.2026

Tässä laadullisessa kandidaatintutkielmassa tarkasteltiin alakoulun oppilaiden kokemuksia uimaopetuksen mielekkyydestä ja turvallisuudesta. Tutkielman tavoitteena oli tunnistaa tekijöitä, jotka vaikuttavat oppilaiden kokemuksiin sekä mielekkyyden että fyysisen ja psyykkisen turvallisuuden näkökulmista.

Tutkimuksen aineisto kerättiin puolistrukturoidulla ryhmähaastattelulla. Tutkimusaineisto koostui kuuden viidennen luokan oppilaan ryhmähaastattelusta, joka litteroitiin ja analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla.

Tulosten perusteella uimaopetuksen mielekkyys rakentui opetuksen monipuolisuudesta, vaihtelevuudesta, oppilaan vaikutusmahdollisuuksista sekä palautteen ja tavoitteiden selkeydestä. Turvallisuuden kokemukset liittyivät sekä fyysisiin tekijöihin, kuten uimaympäristön olosuhteisiin, että psyykkisiin tekijöihin, kuten yksityisyyteen, kehorauhaan ja sosiaaliseen ilmapiiriin. Opettajan toiminta näyttäytyi keskeisenä tekijänä sekä mielekkyyden että turvallisuuden rakentumisessa. Tuloksia voidaan hyödyntää uimaopetuksen kehittämisessä.

Avainsanat: uimaopetus, mielekkyys, turvallisuus, alakoulu, oppilas

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Uimaopetus koululiikunnassa	5
2.1	Uimaopetuksen pedagogiset lähtökohdat alakoulun liikunnassa	5
2.2	Mielekkyys liikuntapedagogiikassa	6
2.3	Turvallisuus uimaopetuksessa	7
2.3.1	Fyysisen oppimisympäristön turvallisuus	7
2.3.2	Uintituntien psyykkinen turvallisuus	8
3	Tutkimuksen toteutus	10
3.1	Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset	10
3.2	Tutkimusaineiston hankinta	10
3.3	Ryhmähaastattelu menetelmänä	11
3.4	Aineistolähtöinen sisällönanalyysi	12
3.5	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	15
3.6	Tekoälyn käyttö tutkimuksessa	16
4	Tutkimustulokset	18
4.1	Mielekkyys uintitunneilla	18
4.1.1	Uimaopetuksen sisältö ja toteutus	18
4.1.2	Oppilaan toimijuus ja kokemukset	19
4.2	Turvallisuus uintitunneilla	21
4.2.1	Fyysinen turvallisuus	21
4.2.2	Psyykkinen turvallisuus	22
4.2.3	Opettaja turvallisuuden rakentajana	22
4.3	Yhteenveto	24
5	Pohdinta	25
	Lähteet	28
	Liitteet	30
	Liite 1. Haastattelurunko	30
	Liite 2. Tutkimuslupa	31
	Liite 3. Tietosuojaseloste	32

1 Johdanto

Uimaopetuksen merkitys on noussut ajankohtaiseksi yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus- ja kulttuuriministeriön (28.7.2025) tiedotteen mukaan lasten ja nuorten uimataitoon sekä vesiturvallisuustaitoihin tulee panostaa määrätietoisesti. Tätä tarvetta korostavat kesän 2025 hukkumistapaukset ja vaaratilanteet. Suomessa hukkumiset ovat merkittävä turvallisuusriski, ja ne kuuluvat lasten yleisimpiin tapaturmisiin kuolinsyihin (Opetushallitus [OPH] ym., 2020). Samanaikaisesti tutkimustulokset osoittavat kuudesluokkalaisten uimataidon heikentyneen aiempiin mittauksiin verrattuna, mikä korostaa uimaopetuksen kehittämisen tarvetta (Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto [SUH] ym., 2022).

Aiempi tutkimus uimaopetuksesta on keskittynyt erityisesti uimataidon kehittymiseen, vesiturvallisuuteen sekä opetuksen järjestämiseen. Sen sijaan oppilaiden omia kokemuksia uimaopetuksen mielekkyydestä ja turvallisuudesta on tarkasteltu vähemmän. Lapset tarkastelevat ilmiötä omista lähtökohdistaan käsin, jolloin heiltä saadut ajatukset ja heidän kokemuksensa voivat tuottaa uusia näkökulmia jo tuttuhinkin ilmiöihin (Kallinen & Pirskanen, 2022). Oppilaiden kokemusten huomioiminen voi täydentää aiempaa tutkimustietoa ja tarjota syvempää ymmärrystä uimaopetuksen kehittämistarpeista.

Tämän kandidaatintutkielman tarkoituksena on tarkastella alakoulun oppilaiden kokemuksia uimaopetuksen mielekkyydestä ja turvallisuudesta. Tutkimus kohdistuu uimahalliympäristössä toteutettavaan uimaopetukseen. Tutkimuksessa pyritään tunnistamaan tekijöitä, jotka vaikuttavat oppilaiden kokemuksiin näistä ilmiöistä. Erityisesti tavoitteena on tuoda esiin oppilaiden näkemyksiä konkreettisista asioista, jotka lisäävät tai heikentävät uimaopetuksen mielekkyyttä ja turvallisuuden tunnetta.

Tutkielman tuottamaa tietoa voidaan hyödyntää uimaopetuksen kehittämisessä siten, että opetuksessa huomioidaan paremmin oppilaiden kokemukset ja tarpeet. Oppilaiden näkökulman esiin tuominen voi osaltaan tukea mielekkäämpien ja turvallisempien oppimistilanteiden rakentumista sekä vahvistaa oppilaiden myönteistä suhtautumista uimaopetukseen.

2 Uimaopetus koululiikunnassa

Uinti sopii liikuntamuotona monille, ja veden läheisyydessä oleminen on aina ollut suomalaisille luonnollista lukuisten järvien ja muiden vesistöjen myötä. Suomessa uimataittoa pidetään tärkeänä kansalaistaitona (Ritanen-Närhi & Pellinen, 2004). Vesiympäristöön liittyy kuitenkin myös riskejä, kuten veden varaan joutuminen ja hukkuminen. Tutkimusten mukaan osallistuminen ohjattuun uimaopetukseen vähentää hukkumisen riskiä lapsilla ja nuorilla (Peden & Franklin, 2020). Tämä korostaa uimataidon keskeistä merkitystä yleisesti turvallisuuden näkökulmasta, sillä uimataidon puuttuminen lisää riskiä hengenvaarallisiin tilanteisiin (Obrazhey, 2017). Uimataito voidaan siten nähdä myös tärkeänä osana yksilön kykyä huolehtia omasta turvallisuudestaan (Ritanen-Närhi & Pellinen, 2004).

Uimaopetus on erityisen merkityksellistä koulukontekstissa, sillä kaikilla lapsilla ei ole mahdollisuutta oppia uimataittoa vapaa-ajalla (Savolainen, 2024). Koulussa toteutettava uimaopetus tarjoaa yhdenvertaisen mahdollisuuden uimataidon ja vesiturvallisuuden oppimiseen (OPH ym., 2020). Mikäli koulu ei tarjoaisi uimaopetusta, uimataidon taso olisi selvästi nykyistä alhaisempi (Savolainen, 2024).

2.1 Uimaopetuksen pedagogiset lähtökohdat alakoulun liikunnassa

Tässä tutkielmassa uimaopetuksella tarkoitetaan perusopetuksen liikunnanopetukseen kuuluvaa uimaopetusta. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan uimaopetuksen keskeisinä tavoitteina ovat uimataidon saavuttaminen osana oppilaiden fyysisistä toimintakykyä sekä vesiturvallisuuden ja pelastautumistaitojen oppiminen (Opetushallitus [OPH], 2014). Uimaopetus voidaan siten nähdä sekä liikuntataitojen oppimisena että turvallisuuskasvatuksena. Uimaopetus tarjoaa kaikille oppilaille mahdollisuuden uimataidon oppimiseen taustasta riippumatta ja edistää parhaimmillaan sekä terveyttä että turvallisuutta (Savolainen, 2024). Uinti on lisäksi ainoa liikuntalaji, joka mainitaan perusopetuksen opetussuunnitelmassa erikseen, ja se sisältyy liikunnanopetuksen tavoitteisiin ja sisältöalueisiin kaikilla perusopetuksen vuosiluokilla (OPH, 2014).

Liikunta oppiaineena on luonteeltaan muista aineista poikkeava julkisuutensa ja fyysisyytensä vuoksi. Liikuntatunneilla hikoillaan, hengästyttään ja opitaan kehollisen toiminnan kautta. Oppilaan oma keho on keskeisessä roolissa kaikissa suorituksissa. Uimaopetus puolestaan poikkeaa muusta liikunnanopetuksesta omien erityispiirteidensä vuoksi. Keskeinen ero liittyy oppimisympäristöön, sillä vesi asettaa opetukselle erityisiä turvallisuus-, ohjaus- ja

vastuuvaatimuksia sekä edellyttää erilaista varustautumista myös oppilailta (Lauritsalo ym., 2024). Uimaopetukseen liittyi korostunut turvallisuudesta huolehtiminen, joten opetuksen turvallinen toteuttaminen vaatii huolellista suunnittelua ja järjestelyä (OPH ym., 2020).

2.2 Mielekkyys liikuntapedagogiikassa

Liikuntapedagogiikassa mielekkyys on osa oppilaan sisäistä motivaatiota ja myönteisiä oppimiskokemuksia. Näitä tukevat kannustava opetusilmapiiri, uuden oppiminen ja sopiva haasteellisuus (Liukkonen & Jaakkola, 2017). Tässä tutkielmassa mielekkyydellä tarkoitetaan oppilaan omaa kokemusta uimaopetuksen merkityksellisyydestä, kiinnostavuudesta ja myönteisyydestä.

Liikuntakasvatuksen tutkimuksessa mielekkäiden kokemusten on todettu liittyvän muun muassa sosiaaliseen vuorovaikutukseen, onnistumisen kokemuksiin ja toiminnan henkilökohtaiseen merkitykseen (Beni ym., 2017). Mielekkyyden kokemusta voidaan tarkastella myös itsemääräämisteorian näkökulmasta, jonka mukaan ihmisen sisäistä motivaatiota tukevat koettu autonomia, pätevyyden kokemukset ja yhteenkuuluvuuden tunne (Ryan & Deci, 2017). Nämä tekijät voivat ilmetä käytännössä esimerkiksi oppilaan vaikutusmahdollisuuksina, onnistumisen kokemuksina sekä kannustavana ilmapiirinä.

Uimaopetuksessa autonomia voi näkyä esimerkiksi oppilaan mahdollisuutena vaikuttaa harjoitteiden valintaan tai toteutustapaan oman taitotasonsa ja kiinnostuksensa mukaan (Liukkonen & Jaakkola, 2017). Autonomian kokemus syntyy, kun oppilaalla on mahdollisuus tehdä toimintaan liittyviä valintoja (Ryan & Deci, 2017). Pätevyys liittyy oppilaan kokemukseen omasta osaamisestaan, kuten uimataitojen kehittymisestä ja tehtävissä onnistumisista. Yhteenkuuluvuuden tunne puolestaan rakentuu turvallisessa ja kannustavassa ryhmässä, jossa oppilas kokee tulevansa hyväksytyksi. Näiden psykologisten perustarpeiden täytyminen tukee myönteisten oppimiskokemusten syntymistä sekä oppilaan aktiivista osallistumista liikuntatunneille. (Liukkonen & Jaakkola, 2017.)

Oppilaiden taitotasot voivat vaihdella huomattavasti ja uimaopetukseen kuuluu lähes aina eriyttäminen (Lauritsalo ym., 2024). Eriyttämällä opetusta oppilaille voidaan tarjota heidän taitotasoonsa sopivia tehtäviä, mikä tukee onnistumisen kokemuksia ja vahvistaa pätevyyden tunnetta. Lisäksi yksilöllinen palaute on keskeinen osa oppimisen tukemista, sillä se ohjaa oppilasta ja kannustaa kehittymään. Palautteen saaminen on paitsi hyödyllistä taitojen

oppimisessa, myös kannustavaa ja lisää mielekkyyden kokemusta. (Huovinen & Rintala, 2017; Lauritsalo ym., 2024.)

Vuoden 2022 uimataitotutkimuksessa havaittiin, että kaikki oppilaat eivät koe koulun uimaopetusta mielekkäänä, ja osa oppilaista oli pitänyt uintitunteja tylsinä. Lisäksi oppilaiden osallistumista tunteille ja mielekkyyden kokemuksia voivat heikentää esimerkiksi epävarmuus omasta kehosta sekä epämukavuus sosiaalisissa tilanteissa. (Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto [SUH] ym., 2022.) Uimaopetuksen mielekkyyden kokemukseen vaikuttavat myös oppilaan aiemmat kokemukset vedestä, sillä negatiiviset vesikokemukset voivat vähentää osallistumishalukkuutta ja heikentää mielekkyyden kokemusta (Peden & Franklin, 2020). Aiemmat kielteiset ja mieltä kuormittavat kokemukset voivat ohjata oppijan tarkkaavaisuutta pois itse oppimistilanteesta ja kohdistaa sen pelkoa aiheuttaviin ärsykkeisiin (Lauritsalo ym., 2024). Tämä korostaa psyykkisen turvallisuuden merkitystä opetustilanteissa, jolloin mielekkyys ja turvallisuus kytkeytyvät toisiinsa.

2.3 Turvallisuus uimaopetuksessa

Turvallisuutta tarkastellaan tässä tutkielmassa sekä fyysisenä että psyykkisenä turvallisuutena uimaopetustilanteissa. Uimaopetustilanne kattaa allasalueella tapahtuvan opetuksen lisäksi myös puku- ja pesutiloissa tapahtuvan toiminnan. Mielekkyyden ja turvallisuuden kokemuksia tarkastellaan toisiinsa kietoutuneina ilmiöinä, sillä turvallisuuden kokemuksen voidaan nähdä muodostavan perustan mielekkäälle osallistumiselle.

2.3.1 Fyysisen oppimisympäristön turvallisuus

Oppilaalla on perusopetuslain mukainen oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, joka kattaa sekä fyysisen että psyykkisen turvallisuuden (Perusopetuslaki 628/1998, 29 §). Opetuksen järjestäjät vastaavat kokonaisuudesta, mutta opettajalla on keskeinen rooli oman ryhmänsä turvallisuuden varmistamisessa. Uimaopetuksessa turvallisuuden varmistaminen edellyttää lisäksi ryhmäkoon ja oppilaiden yksilöllisten taitojen huomioimista (OPH ym., 2020).

Uintiympäristöt ovat turvallisuustekijöiltään riskialttiita, ja oppilaat saattavat suhtautua niihin vapaa-ajasta tuttuina ympäristöinä, mikä voi heikentää käyttäytymisen hallintaa. Lisäksi vesiympäristö voi aiheuttaa kehollisesti epämiellyttäviä tunteita, kuten veden joutumista korviin, silmiin tai nenään sekä hengityksen vaikeutumista veden aiheuttaman paineen vuoksi.

Myös kylmä vesi ja ympäristö voivat osaltaan vaikuttaa epämiellyttävien tunteiden syntyyn. (Lauritsalo ym., 2024.)

Opetustilanteen hallinta ja selkeät toimintakäytännöt uimahalliympäristössä takaavat osaltaan fyysisen turvallisuuden toteutumisen. Turvallinen uimaopetus edellyttää, että oppilaiden liikkuminen tilassa on ohjattua ja että opettaja valvoo toimintaa koko opetuksen ajan. Lisäksi on tärkeää huolehtia siitä, että mahdolliset turvallisuutta vaarantavat tekijät, kuten altaan olosuhteet, otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Oppilaiden yksilölliset tarpeet ja mahdolliset rajoitteet tulee myös huomioida turvallisuuden varmistamiseksi. (OPH ym., 2020.)

2.3.2 Uintituntien psyykinen turvallisuus

Psyykinen turvallisuus voidaan ymmärtää oppimisympäristönä, jossa ilmapiiri on kannustava ja hyväksyvä. Itsemääräämisteorian mukaan tällainen ilmapiiri tukee oppimista ja aktiivista osallistumista, koska se edistää oppilaan psykologisten perustarpeiden täyttymistä (Ryan & Deci, 2017). Psyykkisesti turvallinen ympäristö voidaan nähdä myös edellytyksenä liikunnan opetuksen tavoitteiden toteutumiselle (Huovinen & Rintala, 2017). Tässä tutkielmassa psyykinen turvallisuus ymmärretään oppilaan kokemuksena luottamuksesta ja hyväksytyksi tulemisesta uimaopetustilanteissa, joissa oppilas uskaltaa ja haluaa osallistua toimintaan.

Veden pelko on yksi merkittävimmistä uimataidon oppimista vaikeuttavista tekijöistä, erityisesti opetuksen alkuvaiheessa (Obrazhey, 2017). Negatiiviset kokemukset vedessä voivat aiheuttaa vesipelkoa, joka voi näyttäytyä esimerkiksi itkemisenä, kieltäytymisenä, takertumisena opettajaan ja haluttomuutena yrittää uusia taitoja. Tällaiset reaktiot ja tunteet vaikeuttavat oppimista. Lapset, joilla on ollut kielteisiä kokemuksia vedestä, saavuttavat tutkimusten mukaan keskimäärin heikomman uimataidon kuin muut lapset. Negatiivisia vesikokemuksia voi syntyä myös uimatunneilla esimerkiksi silloin, jos opettajan ohjaus on puutteellista, lasta painostetaan kokeilemaan uutta asiaa tai jos lapsi laitetaan veteen ennen kuin hän on siihen valmis. (Peden & Franklin, 2020.)

Kuudesluokkalaisia koskevassa uimataitotutkimuksessa on havaittu, että oppilaiden osallistumista uimaopetukseen voivat heikentää muun muassa epämiellyttävä riisuutumisessa ja peseytymisessä sekä epävarmuuden tunteet omasta kehosta (SUH ym., 2022).

Uintitunteihin liittyvä vähäinen vaatetus voi herättää oppilaissa erilaisia tunteita, kuten

itsetunnon kohoamista tai vastaavasti häpeää ja epämukavuutta. Tällaisia kokemuksia voivat korostaa esimerkiksi sekaryhmissä tapahtuva opetus, uimapuvussa olo vedenpinnan yläpuolella, altaan reunalla odottaminen ja pukutiloissa riisuutuminen. (Lauritsalo ym., 2024.)

Turvallisuudella on keskeinen yhteys oppimiseen. Oppiminen on tehokkainta silloin, kun oppimisympäristö on turvallinen, kannustava ja oppilaan yksilölliset tarpeet huomioiva. Negatiiviset vesikokemukset voivat vaikeuttaa oppimista ja vähentää osallistumista, kun taas turvallinen ilmapiiri tukee oppilaan rohkeutta yrittää ja epäonnistua. (Lauritsalo ym., 2024.) Pelon kokemusta voidaan vähentää esimerkiksi etenemällä opetuksessa asteittain ja huomioimalla oppilaan yksilölliset valmiudet. (Obrazhey, 2017.)

3 Tutkimuksen toteutus

Valitsin tähän tutkielmaan empiirisen tutkimuksen, koska tavoitteena oli tarkastella oppilaiden omia kokemuksia ja näkemyksiä uimaopetuksen mielekkyydestä ja turvallisuudesta. Laadullisessa tutkimuksessa keskeistä on tarkastella ilmiöitä tutkittavien omista näkökulmista sekä ymmärtää heidän kokemuksiaan, ajatuksiaan ja niille antamia merkityksiä. Tällaisen kokemuksellisen tiedon tavoittaminen edellyttää aineiston keräämistä suoraan tutkittavilta (Juuti & Puusa, 2020), minkä vuoksi valitsin tutkielmaan tämän lähestymistavan.

Päädyin haastattelemaan oppilaita, sillä tavoitteenani oli saada tietoa heidän omista kokemukseista. Tällaisia kokemuksia ei voida tavoittaa luotettavasti muiden kuin lasten itsensä kautta, sillä aikuiset eivät voi täysin kuvata lasten subjektiivisia tuntemuksia (Kallinen & Pirskanen, 2022). Haastattelun avulla oli mahdollista antaa oppilaille tilaa tuoda esiin omia ajatuksiaan omin sanoin sekä tarkentaa vastauksia tarvittaessa lisäkysymysten avulla.

3.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tämän tutkielman tavoitteena oli tarkastella alakoulun oppilaiden kokemuksia uimaopetuksesta mielekkyyden ja turvallisuuden näkökulmista. Tutkimuksessa pyrittiin selvittämään, millaiset konkreettiset tekijät oppilaiden mukaan vaikuttavat uimaopetuksen mielekkyyteen sekä fyysisen että psyykkisen turvallisuuden kokemiseen. Lisäksi tavoitteena oli tuoda esiin oppilaiden omia näkemyksiä uimaopetuksesta sekä lisätä ymmärrystä siitä, millä tavoin opetusta voitaisiin kehittää.

Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Mitkä tekijät vaikuttavat uimaopetuksen mielekkyyden kokemukseen?
2. Mitkä tekijät vaikuttavat uimaopetuksen turvallisuuden kokemukseen?

3.2 Tutkimusaineiston hankinta

Toteutin tutkimuksen laadullisena sisällönanalyysinä ja keräsin aineiston ryhmähaastattelun avulla. Haastatteluun osallistui alakoulun viidennen luokan oppilaita, jotka olivat osallistuneet koulun uimaopetukseen. Haastattelu mahdollisti vastausten syventämisen ja tarkentamisen

jatkokysymysten avulla, mikä auttoi saamaan monipuolista tietoa tutkittavasta ilmiöstä (Kallinen & Pirskanen, 2022; Tuomi & Sarajärvi, 2018).

Haastateltavien löytämiseksi olin ensin yhteydessä kunnan sivistystoimeen ja tiedustelin kunnan toimintatavoista tutkimuslupa-asioissa. Sieltä minut ohjattiin ottamaan yhteyttä suoraan koulun rehtoriin. Sain rehtorilta luvan tutkimuksen toteuttamiseen. Rehtori välitti tiedon tutkimuksesta koulun opettajille, joista yksi otti minuun yhteyttä mahdollisten haastateltavien osalta. Lopulta tämän opettajan avulla sain tutkimukseeni haastateltavat oppilaat.

Oppilaille ja heidän huoltajilleen annettiin allekirjoitettavaksi tutkimuslupalomake (liite 2). Laadin lomakkeen aiempia tutkimuksia hyödyntäen. Liitteestä olen poistanut koulun ja rehtorin tunnistetiedot koulun anonymiteetin varmistamiseksi. Lisäksi huoltajille jaettiin tutkimukseen liittyvä tietosuojaseloste (liite 3).

3.3 Ryhmähaastattelu menetelmänä

Keräsin tutkielman aineiston puolistrukturoidulla ryhmähaastattelulla. Toteutin haastattelun keväällä 2026. Valitsin haastattelutyypiksi ryhmähaastattelun, sillä siinä osallistujat voivat tukea toisiaan, mikä saattaa lisätä rohkeutta vastata esitettyihin kysymyksiin.

Haastattelutilanne voi myös jännittää vähemmän, kun lapset tai nuoret ovat läsnä ryhmänä ja haastattelijan ja haastateltavien välinen valta-asema tasoittuu (Kallinen & Pirskanen, 2022). Tutkimukseen osallistuneet oppilaat valikoituivat tarkoituksenmukaisesti siten, että heillä oli kokemusta koulun uimaopetuksesta. Oletin myös, että viidennen luokan oppilaat pystyisivät kuvaamaan kokemuksiaan monipuolisesti. Osallistujat valikoituivat koulun opettajan toimesta.

Laadin haastattelurungon (liite 1) puolistrukturoidun teemahaastattelun periaatteita seuraten. Puolistrukturoitu teemahaastattelu on todettu toimivaksi menetelmäksi lasten ja nuorten tutkimisessa, sillä se mahdollistaa kysymysten esittämistavan ja järjestyksen mukauttamisen haastattelutilanteessa (Kallinen & Pirskanen, 2022). Jäsentelin haastattelurungon useaan teemaan, jotka pohjautuivat tutkielmani kahteen tutkimuskysymykseen. Haastattelun alkuun sijoitin yleisiä ja helposti lähestyttäviä kysymyksiä. Näiden kysymysten tarkoituksena oli auttaa oppilaita orientoitumaan haastattelutilanteeseen ja madaltaa kynnystä osallistua keskusteluun. Näin pyrin tuomaan esiin oppilaiden omia näkemyksiä uimaopetuksen kehittämisestä. Haastattelun lopuksi oppilaat saivat kertoa vapaamuotoisesti uimaopetuksesta.

Tutkimusaineisto koostui yhdestä ryhmähaastattelusta, joka toteutettiin kasvokkain oppilaiden koululla. Haastateltavana oli kuusi viidennen luokan oppilasta. Aineistoa kertyi 48 minuuttia ääninauhoitetta. Nauhoitteesta muodostui litteroitua aineistoa 32 sivua fontilla Times New Roman 11, riviväli 1,5. Aineisto tarjosi monipuolisen kuvan oppilaiden kokemuksista ja mahdollisti aineistolähtöisen analyysin toteuttamisen.

3.4 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Tutkielmaani valikoitui Tuomen ja Sarajärven (2018) esittelemä aineistolähtöinen sisällönanalyysimenetelmä. Menetelmän tavoitteena on jäsentää aineistoa niin, että siitä muodostuu selkeä kokonaisuus tutkittavasta ilmiöstä. Tämä sisällönanalyysimenetelmä soveltuu tähän tutkielmaan, koska sen avulla voidaan tarkastella oppilaiden kokemuksia uimaopetuksen mielekkyydestä ja turvallisuudesta ilman valmiita teoreettisia luokitteluja. Tavoitteena on tuoda esiin aineistosta nousevia näkökulmia oppilaiden omista kokemuksista käsin. Vaikka toteutin analyysin aineistolähtöisesti, tarkastelen tuloksia suhteessa tutkimuksen teoreettiseen viitekehykseen.

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä käsittelin aineistoa vaiheittain Tuomen ja Sarajärven (2018) mallin mukaan. Aluksi pelkistin aineistoa karsimalla siitä tutkimuksen kannalta epäolennaisen tiedon, eli redusoin aineiston. Tämän jälkeen jaoin pelkistetyt ilmaukset ryhmiin niiden samankaltaisuuden perusteella, eli klusteroin aineiston. Ryhmistä muodostui alaluokkia, jotka nimesin aineiston sisällön mukaan. Analyysin edetessä yhdistelin alaluokkia, jolloin niistä syntyi yläluokkia ja edelleen pääluokkia. Klusterointi on osa abstrahointia eli käsitteellistämistä, jossa edetään alkuperäisistä ilmauksista kohti yleisempiä käsitteitä ja johtopäätöksiä. Jatkoin prosessia yhdistelemällä luokkia niin pitkälle kuin aineiston sisältö sen mahdollisti. (Tuomi & Sarajärvi, 2018.) Taulukossa 1 on kuvattuna analyysiprosessin eteneminen tämän tutkielman osalta.

Taulukko 1. Sisällönanalyysin eteneminen tässä tutkielmassa

Ryhmähaastattelun litterointi
Litteroidun aineiston lukeminen ja sisältöön perehtyminen
Aineiston redusointi eli pelkistäminen
Aineiston klusterointi eli pelkistettyjen ilmausten ryhmittely sekä alaluokkien muodostaminen
Aineiston abstrahointi eli käsitteellistäminen
Alaluokkien yhdistäminen ja niistä yläluokkien muodostaminen

Yläluokkien muodostaminen pääluokiksi
Tulkintojen varmistaminen alkuperäisen aineiston avulla
Yhteenvedon ja johtopäätösten kirjoittaminen

Ensin litteroin aineiston, eli muunsin nauhoitetun ryhmähaastattelun puheesta tekstiksi. Litterointi tekee aineistosta selkeämpää, lisää analyysin läpinäkyvyyttä sekä mahdollistaa lukijan omat tulkinnat. Samalla litterointi toimii aineistoon perehtymisenä, jossa muodostuu ensimmäisiä jäsennyksiä ja tulkintoja aineistosta (Nikander, 2010). Litteroinnissa poistin aineistosta tutkimuksen kannalta sisällöttömiä ilmauksia ja epäolennaisia toistoja. En kirjoittanut äänenpainoja tai intonaatioita, sillä en pitänyt niitä merkityksellisinä tutkimuksen kannalta. Luin litteroidun aineiston useaan kertaan, jotta hahmotin kokonaisuuden mahdollisimman hyvin.

Kun aineisto oli kirjallisessa muodossa ja litteroitu, siirryin aineiston redusointiin eli pelkistämiseen. Aineiston redusoinnilla tarkoitetaan, että aineistosta rajataan pois kaikki epäolennainen (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Poimin litteroidusta aineistosta tutkimuksen kannalta olennaiset ilmaukset. Kokosin ne taulukkoon alkuperäisessä muodossaan säilyttäen niiden esiintymisjärjestyksen. Jokaiselle alkuperäiselle ilmaukselle muodostin viereiseen sarakkeeseen pelkistetyn ilmauksen siten, että ilmauksen alkuperäinen merkitys säilyi. Redusoinnin tuloksena aineistosta muodostui tiivistetty kokonaisuus, joka sisälsi ainoastaan tutkimuksen kannalta olennaiset sisällöt.

Seuraava vaihe oli klusterointi eli ryhmittely ja abstrahointi eli käsitteellistäminen. Ryhmittelyssä samaa ilmiötä kuvaavat käsitteet ryhmitellään ja yhdistetään ne alaluokiksi. Abstrahoinnissa eli käsitteellistämässä luokista muodostetaan laajempia käsitteellisiä kokonaisuuksia. Tällä tavoin aineistosta muodostuu selkeä ja teoreettinen kuva tutkittavasta ilmiöstä, ja alkuperäinen aineisto jäsentyy käsitteellisempään muotoon. (Tuomi & Sarajärvi, 2018.) Klusteroinnissa ryhmittelin pelkistettyjä ilmauksia niiden sisältämien samankaltaisuuksien perusteella. Hyödynsin värikoodausta, kun merkitsin samaan ryhmään kuuluvat ilmaukset taulukosta. Kokosin samalla värillä koodatut ilmaukset yhteen. Ryhmien perusteella muodostui alaluokkia, jotka nimesin niiden sisällön perusteella. Alaluokkien muodostumisen jälkeen kokosin ilmaukset ja alaluokat järjestyksessä uuteen taulukkoon, jossa niitä yhdistämällä muodostui edelleen yläluokkia ja lopuksi pääluokkia. Esimerkki

tekemästäni sisällönanalyysistä on esitetty taulukossa 2, jossa edetään alkuperäisistä ilmauksista kohti luokittelua.

Taulukko 2. Esimerkki sisällönanalyysistä

Alkuperäiset ilmaukset	Redusoidut ilmaukset	Alaluokat	Yläluokat
<p><i>”Uidaan aina kaks kertaa sata metriä alussa, sitten harjoitellaan ja sit pääsee saunaan.”</i></p> <p><i>”Ja siellä on ne samat jutut aina.”</i></p>	<p>Harjoitteiden toistuvuus</p> <p>Uintitunnit samanlaisia</p>	<p>Toistuvuus ja yksipuolisuus</p>	<p>Uimaopetuksen sisältö ja toteutus</p>
<p><i>”Hengenpelastusta. Se on tärkeätä asiaa oikeesti.”</i></p> <p><i>”Ja ehkä niihin leikkeihin voisi lisätä sitten niitä uintityylejä tai niitä.”</i></p>	<p>Turvallisuustaitoja</p> <p>Oppiminen leikillisesti</p>	<p>Monipuolisuuden ja vaihtelun tarve</p>	<p>Uimaopetuksen sisältö ja toteutus</p>
<p><i>”Kun jos me kysytään, niin ne vaan sanoo, että nää täytyy oppia.”</i></p> <p><i>”Ei varmaan tavoitteita, mutta, kerrotaan vaan tee nytten.”</i></p>	<p>Perustelujen puute</p> <p>Epäselvät tavoitteet</p>	<p>Pedagoginen selkeys ja perustelut</p>	<p>Oppilaan toimijuus ja kokemukset</p>
<p><i>”Olisi enemmän vaikka, että saa päättää, kummalle puolelle menee.”</i></p> <p><i>” Kaikki tekee samaa. Enemmän uimakoulussa tollasta erilaista.”</i></p>	<p>Valinnanvaraa tunnille</p> <p>Ei eriyttämistä</p>	<p>Oppilaan autonomia ja vaikutusmahdollisuudet</p>	<p>Oppilaan toimijuus ja kokemukset</p>

<p><i>”Sitten kumminkin siellä on jotain ihmisiä, jotka sanoo, että sä teet niin huonosti.”</i></p> <p><i>”Se on aika kauheaa olla ensimmäinen, koska kaikki tuijottaa sua.”</i></p>	<p>Negatiivinen vertaispalaute</p> <p>Näyttäminen jännittää</p>	<p>Ilmapiiiri ja vertaiskokemukset</p>	<p>Psyykkinen turvallisuus</p>
--	---	--	--------------------------------

3.5 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Lasten ja nuorten haastattelututkimuksissa eettiset kysymykset ja tutkimusluvut ovat keskeisessä roolissa (Kallinen & Pirskanen, 2022). Ennen aineistonkeruuta hain tutkimukselle suostumuksen kunnan sivistystoimelta sekä tutkimukseen osallistuneen koulun johtajalta. Lisäksi oppilaiden huoltajilta pyydettiin tietoon perustuva kirjallinen suostumus tutkimukseen osallistumisesta. Varmistin oppilailta itseltään suostumuksen ennen haastattelun aloittamista. Toteutin huoltajien suostumuksen aktiivisena suostumuksena, jolloin huoltajat allekirjoittivat suostumuslomakkeen (Kallinen & Pirskanen, 2022). Samaan lomakkeeseen tuli myös oppilaan allekirjoitus.

Tutkimuksen eettisyyden kannalta on tärkeää varmistaa, että lapsi ymmärtää, mihin hän on osallistumassa (Kallinen & Pirskanen, 2022). Tässä tutkimuksessa oppilaiden kotiin lähetettiin edellä mainittu tutkimuslupalomake sekä tietosuoajaseloste. Haastattelutilanteessa varmistin vielä suullisesti, että oppilaat ymmärsivät tilanteen ja olivat halukkaita osallistumaan. Tutkimukseen osallistuminen oli täysin vapaaehtoista, ja kerroin osallistujille heidän oikeudestaan keskeyttää osallistuminen milloin tahansa. Tämä on keskeinen periaate erityisesti lasten kanssa tehtävässä tutkimuksessa (Kallinen & Pirskanen, 2022).

Tutkimuksessa huolehdittiin osallistujien anonymiteetin säilymisestä. Haastatteluaineistosta poistettiin tunnistetiedot, eikä yksittäisiä oppilaita ole mahdollista tunnistaa tutkimusraportista. Aineistoa käsiteltiin luottamuksellisesti ja sitä säilytettiin asianmukaisesti tutkimuksen toteuttamisen ajan. Myös huoltajien ja oppilaiden allekirjoittamat tutkimuslupalomakkeet säilytettiin niin, ettei niihin ollut pääsyä muilla kuin tutkijalla.

Tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa on huomioitava aineiston rajallisuus. Aineisto koostui yhdestä ryhmähaastattelusta, mikä voi vaikuttaa tulosten kattavuuteen.

Ryhmähaastattelutilanne saattoi myös vaikuttaa haastateltavien puhetapaan, sillä se kuitenkin

eroaa normaalista arkikeskustelusta (Juuti & Puusa, 2020). Pysin luomaan haastattelutilanteessa turvallisen ja luottamuksellisen ilmapiirin, jossa oppilaat pystyivät ilmaisemaan kokemuksiaan vapaasti. Muotoilin kysymykset lapsille ymmärrettävällä tavalla ja selitin niitä tarvittaessa.

Haastatteluprosessin huolellinen ja läpinäkyvä kuvaaminen vahvistaa tutkimuksen luotettavuutta (Juuti & Puusa, 2020). Näin ollen tämän tutkielman luotettavuutta lisää aineiston systemaattinen analyysi aineistolähtöisen sisällönanalyysin periaatteiden mukaisesti (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Litteroin aineiston huolellisesti, minkä jälkeen tarkastelin sitä useaan kertaan kokonaisuuden hahmottamiseksi. Analyysiprosessi eteni pelkistämisestä ryhmittelyyn ja edelleen käsitteellistämiseen, mikä mahdollisti aineiston jäsentämisen selkeiksi kokonaisuuksiksi. Lisäksi tulosten esittämisessä hyödynsin suoria lainauksia, jotka lisäävät analyysin läpinäkyvyyttä.

3.6 Tekoälyn käyttö tutkimuksessa

Olen hyödyntänyt tämän tutkielman teossa OpenAI:n kehittämää ChatGPT (2023) tekoälymallia tukena eri työvaiheissa. Käytin tekoälyä lähteiden etsimiseen ja tarkistamiseen, haastattelurungon paranteluun, sanonnan muotoiluun ja oikeinkirjoituksen tarkistamiseen.

Tutkielman alkuvaiheessa hyödynsin tekoälyä lähteiden arvioinnin tukena. Olin itse etsinyt alustavan joukon kirjallisuutta, tutkimuksia ja artikkeleita, joiden soveltuvuutta tarkastelin tutkielmani tarpeiden näkökulmasta. Tekoäly arvioi lähteiden luotettavuutta, mikä auttoi rajaamaan aineistoa edelleen. Englanninkielisten lähteiden kohdalla pyysin tekoälyä myös kääntämään tai tiivistämään tiettyjä kohtia lähteistä, jotta ymmärtäisin niiden sisällön.

Hyödynsin tekoälyä myös haastattelurungon kehittämisessä. Laadin ensin haastattelukysymykset teoriaosuuden ja tutkimuskysymysten pohjalta. Tämän jälkeen pyysin tekoälyltä ehdotuksia niiden selkeyttämiseksi ja tarkentamiseksi. Muodostin lopulliset kysymykset käyttäen omia alkuperäisiä kysymyksiä ja muokkasin niitä tekoälyn ohjeiden mukaisesti omaa harkintaa käyttäen. Tekoäly toimi prosessin aikana ajattelun tukena, jonka avulla pystyin tarkastelemaan omia ratkaisuja eri näkökulmista.

Tutkielman viimeistelyvaiheessa käytin tekoälyä kielellisten seikkojen tarkistamisessa. Pyysin tekoälyä arvioimaan oikeinkirjoitusta ja tiettyjen kappaleiden lauserakenteita. Lisäksi

hyödynsin tekoälyä vaihtoehtoisten sanamuotojen tarkastelussa, jotta teksti olisi mahdollisimman selkeää ja sujuvaa.

Huomioin tekoälyn käytössä tietosuojaan liittyvät näkökulmat. En syöttänyt tunnistettavia tietoja tekoälylle missään vaiheessa tutkimusprosessia. Näin pyrin varmistamaan oppilaiden yksityisyyden säilymisen koko tutkimuksen ajan.

4 Tutkimustulokset

Tämän tutkielman tavoitteena oli selvittää alakoulun oppilaiden kokemuksia ja näkemyksiä liittyen uimaopetuksen turvallisuuteen ja mielekkyyteen. Tulosten perusteella oppilaiden kokemukset rakentuvat useista tekijöistä, jotka liittyvät opetuksen sisältöihin, toteutustapoihin, oppilaan toimijuuteen sekä oppimisympäristöön ja sosiaalisiin tilanteisiin.

Olen jäsentänyt tulokset kahteen pääosaan tutkimuskysymysten mukaisesti. Ensimmäisenä käsittelen tuloksissa uimaopetuksen mielekkyyttä. Seuraavana tulososiossa on uimaopetuksen turvallisuuden aiheet. Tuloslukujen lopussa on taulukko 3 ja taulukko 4, jotka kuvaavat analyysin etenemistä redusoiduista ilmauksista kohti ylä- ja pääluokkia.

4.1 Mielekkyys uintitunneilla

Haastatteluaineiston perusteella uimaopetuksen mielekkyys rakentuu useista tekijöistä, jotka liittyvät sekä opetuksen toteutukseen että oppilaan kokemuksiin. Oppilaiden vastauksissa toistuivat erityisesti näkökulmat, jotka liittyivät opetuksen sisältöihin, vaihtelevuuteen sekä oppilaan mahdollisuuksiin vaikuttaa omaan toimintaansa. Lisäksi mielekkyyteen vaikuttivat oppimisen tukeminen ja sosiaalinen ilmapiiri.

Tarkastelen mielekkyyttä kahden alaluvun kautta. Ensimmäisessä alaluvussa käsittelen uimaopetuksen sisältöä ja toteutusta, ja toisessa oppilaan toimijuutta ja kokemuksia.

4.1.1 Uimaopetuksen sisältö ja toteutus

Oppilaat kuvailivat uintitunteja tylsiksi. Oppilaiden vastauksista käy ilmi, että uintituntien sisällöt ja toteutus toistavat usein samaa kaavaa. Tunneilla toteutetaan samanlaisia harjoituksia, jotka liittyvät lähinnä uintitekniikoiden harjoitteluun ja toistamiseen. Oppilaiden mukaan tunneilla tehdään usein samoja asioita ilman merkittävää vaihtelua tai uusia sisältöjä, mikä vähentää kiinnostusta opetusta kohtaan.

Uidaan aina kaks kertaa sata metriä alussa, sitten harjoitellaan ja sit pääsee saunaan.

Vastauksissa nousi esiin myös selkeä tarve monipuolisemmille ja vaihtelevammille sisällöille. Oppilaat toivovat tunneille uusia harjoitteita ja enemmän vaihtelua nykyiseen toteutukseen. Sisältöehdotuksina uintitunneille mainittiin erilaiset hyppimiset ja sukeltamiset sekä pelastautumistaidot, kuten toisten kuljettaminen ja vaatteet päällä uiminen. Lisäksi oppilaat

toivoivat enemmän leikkejä ja pelejä, joita olivat esimerkiksi ”jaffapallo” ja ”pidä puolesi puhtaana”. Oppilaiden mukaan leikissäkin voi oppia ja leikkeihin voi yhdistää uintityyliä opettelua.

Me ollaan hengenvestauskerhossa. Siellä me ollaan tehty enemmän kiinnostavampia hengenvestausasioita. - - Sen pitäis olla kouluskin sellaista, koska niitä oikeasti tarvitaan.

Harjoitusten vaikeustason osalta oppilaat toivoivat enemmän haastavuutta. Oppilaiden vastauksista voidaan tulkita, että nykyiset harjoitteet eivät kaikilta osin vastaa heidän taitotasoaan tai tarjoa riittävästi kehittymisen mahdollisuuksia. Myös uintituntien rakenteeseen liittyen esitettiin toiveita, kuten lisää aikaa saunomiseen ja lämpimissä altaissa uimiseen.

Ei olisi ihan helppoa, olisi vähän haastavaa. Eli sukellusta enemmän ja tavaroiden hakemista pohjasta.

4.1.2 Oppilaan toimijuus ja kokemukset

Oppilaat toivoivat tunnille lisää vallinnanvaraa ja mahdollisuuksia vaikuttaa omaan toimintaansa. Oppilaiden mukaan opettajan antamat tehtävät koettiin usein ennalta määrättyiksi, eikä niihin liittynyt vaihtoehtoja. Myös tilanteet, joissa oppilas ohjattiin näyttämään esimerkkiä, koettiin sellaisiksi, joissa omille valintamahdollisuuksille ei ollut tilaa. Oppilaiden mukaan uintitunneilla kaikki tekevät pääosin samat harjoitukset opettajan ohjeiden mukaisesti. Tämä viittaa siihen, että opetuksessa ei heidän näkökulmastaan juurikaan huomioitu oppilaiden erilaisia taitotasoa tai tarjottu vaihtoehtoisia tapoja suorittaa tehtäviä. Oppilaat esittivätkin toiveita siitä, että joissakin harjoituksissa voisi olla mahdollista valita esimerkiksi eri tasoryhmien välillä.

Sä saisit itse päättää, että sä saat kaksi vaihtoehtoa, että mene tolle puolelle tai tolle puolelle. Jos oot vähän kokeneempi, niin mene tolle.

Oppilaiden mukaan tehtävät esitettiin usein ilman tarkempaa perustelua niiden merkityksestä. Vastauksista kävi ilmi, että opetuksessa ei aina tuotu esiin tavoitteita, eikä oppilaille ollut selkeää, mitä harjoituksilla pyritään oppimaan tai miksi niitä tehdään. Lisäksi oppilaat kuvasivat, että kysymyksille ei aina ollut tilaa tai niihin ei vastattu, mikä saattoi heikentää ymmärrystä tehtävien tarkoituksesta.

Oppilaiden mukaan ohjeet eivät myöskään aina kuuluneet selkeästi. Tämä voi liittyä uimahallin akustiikkaan, mutta myös opettajan sijoittumiseen suhteessa oppilaisiin.

oppiminen leikillisesti		
vapautta toimintaan esimerkkinä olo ei eriyttämistä tasoryhmän valintaa tehtävät koetaan pakollisina valinnanvaraa tunnille tiukka ohjaus perustelujen puute kysymisen torjuminen epäselvät tavoitteet palaute puuttuu vähäinen palaute kehitysohjeiden puute neg. vertaispalaute häiriökäyttäytyminen näyttäminen jännittää	Oppilaan autonomia ja vaikutusmahdollisuudet Pedagoginen selkeys ja perustelut Palaute ja oppimisen tukeminen Ilmapiiri ja vertaiskokemukset	Oppilaan toimijuus ja kokemukset

4.2 Turvallisuus uintitunneilla

Oppilaiden vastausten perusteella uimaopetuksen turvallisuus rakentuu useista tekijöistä, jotka liittyvät sekä fyysiseen ympäristöön että oppilaiden psyykkisiin ja sosiaalisiin kokemuksiin. Oppilaiden vastauksissa nousivat esiin erityisesti uimaympäristön olosuhteisiin, yksityisyyteen ja kehorauhaan sekä opettajan toimintaan liittyvät näkökulmat. Turvallisuuden kokemukseen vaikuttivat myös vuorovaikutustilanteet ja opetuksen käytännöt.

Tarkastelen turvallisuutta kolmessa alaluvussa. Ensimmäisessä alaluvussa käsittelen fyysistä turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, toisessa psyykkistä turvallisuutta ja kolmannessa opettajan roolia turvallisuuden rakentajana.

4.2.1 Fyysinen turvallisuus

Haastattelun vastauksista muodostui kuva fyysisistä tekijöistä, jotka vaikuttavat turvallisuuden kokemukseen. Pesutiloihin liittyen oppilaat toivat esiin liukastumisen riskin sekä kovan ja karheen lattian aiheuttaman loukkaantumisvaaran. Uima-altaassa puolestaan turvallisuuden tunnetta heikensivät tilanteet, joissa oppilaat saattoivat törmätä toisiinsa.

Törmäysuhkaa koettiin erityisesti selkäuinnissa, jossa muiden oppilaiden liikkeitä ei kunnolla nähdä. Lisäksi oppilaat kuvasivat fyysisen ympäristön tekijöitä, jotka vaikuttavat sekä turvallisuuteen että mukavuuteen. Näitä olivat esimerkiksi uimahallin kohiseva ympäristö, jossa ei aina kuule kunnolla opettajan puhetta sekä kylmyys altaiden reunalla odottaessa.

Ja ettei tarvitse olla koko ajan vaikka reunalla seisomassa. Tulee kylmä. Miksi me ei voida olla vedessä? Me voidaan vasta nousta sit, kun sä oot kertonut sen ohjeen.

4.2.2 Psyykkinen turvallisuus

Oppilaat kuvasivat yksityisyyteen ja kehorauhaan liittyviä kokemuksia, jotka vaikuttivat heidän turvallisuuden tunteeseensa uimaopetuksessa. Uimapuvussa oleminen koettiin joissakin tilanteissa epämukavaksi. Tätä kokemusta saattoi vahvistaa se, että myös sekaryhmissä tapahtuva opetus koettiin epämukavana. Häiritsevänä tekijänä esiin nousi myös uimahallissa asioivat muut henkilöt, jotka näkevät, kun oppilaat ovat uimassa. Yksityisyyden kokemusta heikensi myös opettajan läsnäolo pukuhuonetiiloissa, mikä koettiin osin epämukavana. Erityisesti sosiaalinen näkyvyys ja kehon esillä oleminen näyttäytyivät oppilaille herkkinä tilanteina.

Oppilaiden vastauksissa nousi esiin epämukavuuden ja tarkkailun kokemuksia, jotka liittyivät erityisesti uimaopetuksen sosiaalisiin tilanteisiin. Aikuisen läsnäolo sekä tunne siitä, että omaa toimintaa tarkkaillaan jatkuvasti, saattoi tuntua epämukavalta. Erityisesti pesu- ja pukutiloihin liittyvät tilanteet koettiin herkiksi, ja oppilaat toivoivat vähäisempää tai hienovaraisempaa tarkkailua näissä tiloissa. Toisaalta myös epätasainen valvonta tyttöjen ja poikien pukuhuoneiden välillä tuntui epäreilulta ja toisinaan turvallisuutta heikentävältä.

Se on epämukavaa, kun se kattoo jokaista. - - Kun me ollaan suihkuissa niin ne vaan seisoo siinä ja kattoo.

Lisäksi oppilaat toivat esiin kiireen tunteen, joka liittyi siirtymisiin ja toimintaan pukuhuoneissa ja suihkutiloissa. Kiire saattoi lisätä epämukavuutta ja heikentää kokemusta rauhallisesta ja turvallisesta toimintaympäristöstä.

4.2.3 Opettaja turvallisuuden rakentajana

Oppilaiden mukaan opettajalla on monia keinoja parantaa ja ylläpitää turvallisuutta uintitunneilla. Turvallisuuden tunnetta lisäsi se, jos oppilaat tiesivät opettajan olevan pätevä tehtäväänsä. Jo aikaisemmin mainittu opettajan altaassa olo auttaisi, sillä oppilaiden mukaan

se vähentäisi jännitystä ja vertaisarvioinnin painetta malliesimerkkinä toimimisesta.

Oppilaiden mukaan opettaja voisi vahvistaa turvallisuuden tunnetta puuttumalla aktiivisemmin häiritsevään käyttäytymiseen.

Toisaalta oppilaat toivat esiin, että opettajalta tulleet vaatimukset saattoivat myös herättää jännitystä. Lisäksi opettajan antamat merkinnät esimerkiksi osallistumattomuudesta koettiin joissakin tilanteissa epäselviksi tai kuormittaviksi, mikäli merkintöjen perusteita ei avattu tarkemmin. Oppilaat myös kokivat, että merkintöjä tuli väärin perustein.

Jos pitää mennä veden alle niinku sukeltamaan ja sä et niinku uskalla, niin siitä tulee merkintä, että ei suostunut tekemään mitä käskettiin.

Taulukko 4. Turvallisuus uimaopetuksessa

Redusoidut ilmaukset	Alaluokat	Yläluokat
liukastumisen riski ohjeet eivät kuulu kylmä altailla kohiseva ympäristö heikko äänenvoimakkuus törmäysten pelko altaassa selkäuinnissa ei näe muita	Fyysistä turvallisuutta heikentävät tekijät	Fyysinen turvallisuus
aikuisen läsnäolo epämuokavaa opettaja tarkkailee epätasainen valvonta kiireen tunne pukutiloissa tarkkailu pukiessa ulkopuoliset näkevät opettajan läsnäolo pukutiloissa epämuokavuus uimapuvussa sekaryhmät	Epämuokavuuden ja tarkkailun kokemukset Yksityisyys ja kehorauha	Psyykinen turvallisuus
vaatimukset jännittävät merkinnät opettaja altaaseen malliksi kurinpitoa häirintään opettajan pätevyys häirinnän esto	Opettajan turvallinen toiminta	Opettaja turvallisuuden rakentajana

merkintä ilman selitystä		
--------------------------	--	--

4.3 Yhteenveto

Tulosten perusteella uimaopetuksen mielekkyys ja turvallisuus rakentuvat useista toisiinsa kytkeytyvistä tekijöistä, jotka liittyvät opetuksen sisältöihin, toteutustapoihin, oppilaan toimijuuteen sekä oppimisympäristöön. Näitä tekijöitä ei voida tarkastella kokonaan toisistaan irrallisina. Ne muodostavat kokonaisuuden, jossa esimerkiksi opetuksen toteutustavat vaikuttavat samanaikaisesti sekä mielekkyyden että turvallisuuden kokemuksiin. Tulokset osoittavat, että oppilaiden kokemukset rakentuvat arjen uimaopetustilanteissa pienistäkin tekijöistä.

Mielekkyyden näkökulmasta oppilaat kuvasivat uimaopetusta yksipuoliseksi ja toistuvaksi. Oppilaat toivoivat opetukseen enemmän vaihtelua, monipuolisempia sisältöjä sekä mahdollisuuksia vaikuttaa omaan toimintaansa. Lisäksi palautteen vähäisyys ja tavoitteiden epäselvyys heikensivät oppilaiden kokemusta mielekkyydestä. Myös sosiaalinen ilmapiiri ja vertaisryhmän toiminta vaikuttivat mielekkyyden kokemukseen, sillä esimerkiksi muiden oppilaiden kommentointi ja tarkkailu saattoivat lisätä jännitystä.

Turvallisuuden kokemukset jakautuivat fyysisiin ja psyykkisiin tekijöihin. Fyysiset turvallisuuteen vaikuttavat tekijät liittyivät uimaympäristön olosuhteisiin, kuten liukkaisiin lattioihin, törmäystilanteisiin sekä ympäristön meluun ja kylmyyteen. Psykkisen turvallisuuden kannalta keskeisiä tekijöitä olivat yksityisyyden ja kehorauhan kokemukset, tarkkailun tunne sekä sosiaaliset tilanteet, jotka aiheuttivat epämukavuutta ja epävarmuutta.

Opettajan toiminta näyttäytyi aineistossa keskeisenä tekijänä sekä mielekkyyden että turvallisuuden rakentumisessa. Opettajan pätevyys ja häiriötilanteisiin puuttuminen lisäsivät turvallisuuden tunnetta. Epäselvät tavoitteet, vähäinen palaute sekä opettajan vaatimukset ja merkinnät heikensivät oppilaiden turvallisuuden ja mielekkyyden kokemuksia.

5 Pohdinta

Tutkielman tavoitteena oli selvittää oppilaiden omia näkemyksiä ja kokemuksia koulun uimaopetuksesta mielekkyyden ja turvallisuuden näkökulmista. Aineistosta oli tarkoitus löytää konkreettisia tekijöitä, jotka vaikuttavat uimaopetuksen mielekkyyden ja turvallisuuden kokemuksiin. Tutkielman tavoite voidaan katsoa saavutetuksi, sillä aineiston analyysin perusteella pystyttiin tunnistamaan useita keskeisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat oppilaiden kokemuksiin. Tulokset toivat esiin sekä opetuksen sisältöihin ja toteutustapoihin liittyviä tekijöitä että oppilaiden toimijuuteen, sosiaaliseen ilmapiiriin ja oppimisympäristöön liittyviä näkökulmia. Näin ollen tutkimus vastasi asetettuihin tutkimuskysymyksiin ja tuotti monipuolisen kuvan oppilaiden kokemuksista.

Tutkielman ensimmäinen tutkimuskysymys keskittyi selvittämään tekijöitä, jotka vaikuttavan uimaopetuksen mielekkyyden kokemukseen. Aineistosta saadut tulokset tukevat Benin ja kollegoiden (2017) esittämää näkemystä siitä, että merkitykselliset kokemukset rakentuvat muun muassa onnistumisen, sosiaalisen vuorovaikutuksen ja toiminnan mielekkyyden kautta. Lisäksi tuloksia voidaan tarkastella itsemääräämisteorian näkökulmasta (Ryan & Deci, 2017), sillä oppilaiden kokemukset viittaavat autonomian ja pätevyyden kokemusten puutteeseen.

Tutkimuskysymyksissä ei ollut erikseen määriteltynä opettajan toiminnan vaikutusta, mutta sen voidaan ajatella kuuluvan kummankin tutkimuskysymyksen alle. Vastaukset mielekkyydestä olivat linjassa aiemman tutkimuksen kanssa, jossa opettajan roolia pidetään keskeisenä oppimisympäristön ilmapiirin ja oppilaiden kokemusten rakentumisessa (Jaakkola ym., 2017). Myös itsemääräämisteorian näkökulmasta opettajan toiminnalla on merkittävä vaikutus siihen, miten oppilaat kokevat autonomian, pätevyyden ja yhteenkuuluvuuden tunteita (Ryan & Deci, 2017). Tässä tutkimuksessa oppilaiden kokemukset viittasivat siihen, että erityisesti autonomian ja pätevyyden tukemisessa oli puutteita, mikä saattoi heikentää uimaopetuksen mielekkyyden kokemusta.

Tutkielman toisen tutkimuskysymyksen avulla selvitettiin, mitkä tekijät oppilaiden mielestä vaikuttavat uimaopetuksen turvallisuuden kokemukseen. Tulokset tukevat aiempaa tutkimusta uimaopetuksen erityisluonteesta, jossa fyysiset riskitekijät ja psyykkiset kokemukset kietoutuvat yhteen (Lauritsalo ym., 2024). Myös negatiivisten kokemusten merkitys oppimiselle on tunnistettu aiemmassa tutkimuksessa (Peden & Franklin, 2020), mikä näkyy myös tämän tutkimuksen tuloksissa.

Opettajan toiminta näyttäytyi keskeisenä myös turvallisuuden näkökulmasta. Aiemman tutkimuksen mukaan opettajan tehtävänä on luoda sekä fyysisesti että psyykkisesti turvallinen oppimisympäristö (Lauritsalo ym., 2024; OPH ym., 2020), mikä tuli esiin myös tämän tutkimuksen tuloksissa. Oppilaiden kokemukset osoittivat, että opettajan toiminta voi samanaikaisesti sekä vahvistaa että heikentää turvallisuuden tunnetta, mikä korostaa opettajan pedagogisten valintojen merkitystä uimaopetuksessa.

Toisaalta aineistosta ei noussut esiin viitteitä siitä, että opettajan valvonta olisi ollut puutteellista tai että opetustilanteiden hallinta olisi vaarantanut fyysistä turvallisuutta. Oppilaat näyttivät olevan tietoisia tuntien rakenteesta ja toimintatavoista, mikä viittaa siihen, että uimaopetus oli jäsenneiltyä ja turvallisuuden kannalta keskeiset käytännöt olivat pääosin kunnossa. Tämä tukee aiempaa tutkimusta, jonka mukaan selkeät toimintakäytännöt, opettajan läsnäolo ja opetustilanteen hallinta ovat keskeisiä fyysisen turvallisuuden edellytyksiä uimaopetuksessa (Lauritsalo ym., 2024; OPH ym., 2020).

Huomionarvoista on, että veden pelko ei noussut aineistossa merkittävästi esiin. Aiemmassa tutkimuksessa veden pelkoa pidetään keskeisenä uimataidon oppimiseen vaikuttavana tekijänä (Obrazhey, 2017). Tämä voi viitata siihen, että tässä tutkimuksessa korostuivat enemmän sosiaaliseen ympäristöön ja opetustilanteisiin liittyvät kokemukset. Haastateltavilla oppilailta ei välttämättä myöskään ollut aiempia veden pelkoon liittyviä kokemuksia.

Keskeistä tuloksissa on, että psyykinen turvallisuus näyttäytyi konkreettisina arjen tilanteina, kuten puku- ja pesutiloihin liittyvinä kokemuksina sekä sosiaalisen näkyvyyden aiheuttamana epä mukavuutena. Lisäksi opettajan rooli näyttäytyi aineistossa kaksijakoisena: opettaja saattoi samanaikaisesti lisätä turvallisuuden tunnetta, mutta myös aiheuttaa jännitystä esimerkiksi vaatimusten tai merkintöjen kautta. Opettajan toiminnan merkitys ei näin ollen ole yksiselitteinen, vaan se voi vaikuttaa oppilaiden kokemuksiin eri tavoin. Tulokset korostavat myös mielekkyyden ja turvallisuuden välistä yhteyttä, sillä oppilaiden kokemuksissa nämä ilmiöt näyttäytyivät vahvasti toisiinsa kytkeytyvinä.

Tutkielman tarkoituksena ei ole väittää, että kaikkia oppilaiden esittämiä toiveita ja tarpeita tulisi toteuttaa sellaisenaan onnistuneen uimaopetuksen saavuttamiseksi. Sen sijaan tavoitteena on antaa oppilaiden omille näkemyksille ja kokemuksille puheenvuoro, jotta uimaopetusta suunnittelevat ja toteuttavat tahot voisivat hyödyntää näitä havaintoja opetuksen kehittämisessä. Tulosten perusteella uimaopetusta voitaisiin kehittää esimerkiksi lisäämällä opetuksen monipuolisuutta, tarjoamalla oppilaille enemmän valinnanmahdollisuuksia sekä

kiinnittämällä huomiota opetuksen tavoitteiden selkeyteen ja palautteen antamiseen. Lisäksi oppilaiden esiin tuomat turvallisuuteen liittyvät kokemukset korostavat fyysisen ympäristön, yksityisyyden ja psyykkisen turvallisuuden huomioimisen merkitystä uimaopetuksessa.

Kasvatustieteellisen tutkimuksen näkökulmasta tutkielma tuo esiin oppilaiden kokemusten merkityksen liikunnanopetuksen tarkastelussa. Tulokset voivat toimia pohjana jatkotutkimukselle, jossa uimaopetusta tarkastellaan esimerkiksi opettajien näkökulmasta tai laajemmalla aineistolla. Lisäksi jatkotutkimuksessa voitaisiin tarkastella mahdollisia eroja tyttöjen ja poikien kokemuksissa, erityisesti yksityisyyteen, kehorauhaan ja turvallisuuden tunteeseen liittyen.

Lähteet

- Beni, S., Fletcher, T. & Ní Chróinín, D. (2017). Meaningful Experiences in Physical Education and Youth Sport: A Review of the Literature. *Quest*, 69(3), 291-312.
[doi:https://doi.org/10.1080/00336297.2016.1224192](https://doi.org/10.1080/00336297.2016.1224192)
- Huovinen, T. & Rintala, P. (2017). Yksilön huomioiminen liikuntapedagogiikassa. Teoksessa T. Jaakkola, J. Liukkonen & A. Sääkslahti (Toim.), *Liikuntapedagogiikka* (ss. 410-421). PS-kustannus.
- Juuti, P. & Puusa, A. (2020). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus Oy.
- Kallinen, K. & Pirskanen, H. (2022). *Lasten ja nuorten tutkimushaastattelu*. Gaudeamus.
- Lauritsalo, K., Hotti, K. & Pantzar, T. (2024). Oppimisen osatekijät. Teoksessa I. Keskinen, J. Hakamäki, K. Hotti, K. Lauritsalo, S. Liinpää, J. Läärä;. . . T. Savolainen (Toim.), *Uimaopetuksen käsikirja* (ss. 10-47). Docendo.
- Liukkonen, J. & Jaakkola, T. (2017). Oppimista tukevan motivaatioilmaston luominen. Teoksessa T. Jaakkola, J. Liukkonen & A. Sääkslahti (Toim.), *Liikuntapedagogiikka* (ss. 290-303). PS-kustannus.
- Nikander, P. (2010). Laadullisten aineistojen litterointi, kääntäminen ja validiteetti. Teoksessa J. Ruusuvoori, P. Nikander, & M. Hyvärinen, *Haastattelun analyysi* (ss. 432-445). Vastapaino.
- Obrazhey, O. (2017). Overcoming the fear of water at the initial stage of learning to swim. *Physical Education, Sport and Health Culture in Modern Society*, 1(37), 66-71.
[doi:https://doi.org/10.29038/2220-7481-2017-01-66-71](https://doi.org/10.29038/2220-7481-2017-01-66-71)
- OpenAI. (2023). *ChatGPT (March 14 version) [Large language model]*. <https://chat.openai.com>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (28.7.2025). *Opetusministeri Adlercreutz: Lasten ja nuorten uimataitoon on panostettava määrätietoisesti*. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/opetusministeri-adlercreutz-lasten-ja-nuorten-uimataitoon-on-panostettava-maaratietoisesti>
- Opetushallitus. (2014). *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014*.
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet>
- Opetushallitus, Kuntaliitto, Opetusalan ammattijärjestö OAJ & Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto. (2020). *Turvallinen uimaopetus*. https://suh.fi/wp-content/uploads/2023/06/Turvallinen_uimaopetus_ohje_2020.pdf
- Peden, A. E. & Franklin, R. C. (2020). Learning to Swim: An Exploration of Negative Prior Aquatic Experiences Among Children. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(10). [doi:https://doi.org/10.3390/ijerph17103557](https://doi.org/10.3390/ijerph17103557)
- Perusopetuslaki 628/1998. (1998). <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1998/628>
- Ritanen-Närhi, P.; & Pellinen, S. (2004). *Ui kunnolla*. Edita.

- Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2017). *Self-Determination Theory: Basic Psychological Needs in Motivation, Development, and Wellness (1st ed.)*. Guilford Publications.
[doi:https://doi.org/10.1521/978.14625/28806](https://doi.org/10.1521/978.14625/28806)
- Savolainen, T. (2024). Uimaopetus kouluissa. Teoksessa I. Keskinen, J. Hakamäki, K. Hotti, K. Lauritsalo, S. Liinpää, J. Läärä; . . . T. Savolainen, *Uimaopetuksen käsikirja* (ss. 58 ja 63-64). Docendo.
- Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto, Jyväskylän yliopisto & Opetushallitus. (2022). *Selvitys kuudesluokkalaisten ja esikoululaisten uimataidosta sekä koronapandemian vaikutuksista koulujen uinninopetukseen*. https://suh.fi/wp-content/uploads/2023/06/Uimataitotutkimus_2022_Selvitys_kuudesluokkalaisten_ja_esikoululaisten_uimataidosta_seka_koronapandemian_vaikutuksista_koulujen_uinninopetukseen.pdf
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.

Liitteet

Liite 1. Haastattelurunko

Yleisesti uintitunneista

1. Mitä teille tulee ensimmäisenä mieleen koulun uintitunneista?
2. Mitä asioita te yleensä teette uimatunneilla?

Uimaopetuksen mielekkyys

3. Millainen on teidän mielestänne hyvä uimatunti?
4. Millainen uimatunti ei tunnu niin mukavalta?
5. Mistä harjoituksista erityisesti pidätte?
6. Miten opettajan toiminnalla on merkitystä siihen, millainen tunti on?

Turvallisuuden kokeminen

7. Millainen olo teillä yleensä on uimahallissa?
8. Millaisissa tilanteissa uiminen jännittää?
9. Mikä auttaa siihen, että uimahallissa tuntuu turvalliselta?

Osallistuminen ja uskaltaminen

10. Tuleeko joskus tunne, ettet haluaisi mennä uimaan? Mistä se johtuu?
11. Millaisia asioita olet/et ole uskaltanut kokeilla uimatunneilla?

Uimaopetuksen kehittäminen

12. Jos saisit muuttaa jotain koulun uimatunneissa, mitä muuttaisitte?
13. Mitä opettajan kannattaisi tehdä enemmän tai vähemmän?
14. Onko vielä jotain, mitä haluat sanoa liittyen uimaopetukseen?

Liite 2. Tutkimuslupa

Tutkimuslupa

Suoritan tällä hetkellä kasvatustieteen kandidaatin tutkintoa Turun yliopiston kasvatustieteen tiedekunnassa Rauman kampuksella. Teen tutkintoani varten kandidaatintutkielman oppilaiden kokemuksista koulun uintitunneilla. Työtäni ohjaa yliopistonlehtori Serja Turunen Turun yliopistosta. Teetän tutkimuksen ryhmäkeskusteluna, johon osallistuu minun lisäksi noin 3–5 oppilasta. Keskustelemme uimaopetuksen mielekkyydestä ja turvallisuudesta. Keskustelu nauhoitetaan aineiston keruuta ja analysointia varten. Analyysivaiheessa oppilaat anonymisoidaan siten, että heitä ei voi tunnistaa tutkimuksessa. Säilytän aineistoa turvallisessa paikassa vahvan salasanan takana. Noudatan tutkimuksen tekoon liittyviä yleisiä eettisiä ohjeistuksia.

Olen saanut luvan tutkimuksen tekemiseen koulun rehtorilta. Toivon teiltä huoltajilta myönteistä suhtautumista tutkimukseen, sillä sen avulla saadaan tietoa oppilaiden kokemuksista ja niitä voidaan hyödyntää tulevaa opetusta suunniteltaessa. Tutkimus on sen valmistuttua saatavissa sähköisesti Turun yliopiston tietokannasta.

Oppilas tarvitsee tutkimukseen osallistuakseen huoltajilta kirjallisen suostumuksen, joka täytetään alle.

Oppilaan nimi: _____

Saa osallistua tutkimukseen

Ei osallistu tutkimukseen

Huoltajan allekirjoitus: _____

Oppilaan allekirjoitus: _____

Ystävällisin terveisin, Henna Ahola

Liite 3. Tietosuojaseloste

Kandidaatintutkielman tietosuojaseloste

Olet ottamassa osaa Turun yliopistossa järjestettävään tieteelliseen tutkimukseen. Tässä tietosuojaselosteessa kerrotaan, miten henkilötietojasi käsitellään tutkimuksessa.

1. Rekisterinpitäjä

Turun yliopisto

Yhteyshenkilö tutkimusta koskeissa asioissa ja tutkimuksen vastuullinen tutkija:

Nimi: Henna Ahola

Puh.: xxxxx

E-mail: xxxxx

2. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Turun yliopiston tietosuojavastaava on tavoitettavissa sähköpostitse dpo@utu.fi ja puhelimitse +358294503009.

3. Kuvaus tutkimuksesta ja henkilötietojen käsittelystä

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan oppilaiden kokemuksia perusopetuksen uimaopetuksesta, erityisesti opetuksen mielekkyyden ja turvallisuuden näkökulmista. Tutkimus toteutetaan laadullisena tutkimuksena ja aineisto kerätään ryhmähaastattelulla. Haastattelu nauhoitetaan tutkimusaineiston keräämistä ja analysoimista varten. Tutkimuksessa kerätään henkilötietoina osallistujien ääni tallenteilla sekä taustatietona luokka-aste. Osallistujien nimiä tai muita suoria tunnistetietoja ei kerritä, eikä yksittäisiä osallistujia voida tunnistaa tutkimustuloksista. Aineisto käsitellään luottamuksellisesti ja säilytetään suojatusti siten, että vain tutkimuksen tekijällä on pääsy siihen. Tallenteet ja litteroidut aineistot anonymisoidaan ennen analyysiä. Tutkimusaineistoa voidaan myös hyödyntää myöhemmässä pro gradu –tutkielmassa. Tällöin aineistoa käytetään samoihin tutkimustarkoituksiin ja sitä käsitellään edelleen luottamuksellisesti. Aineisto hävitetään asianmukaisesti joko kandidaatintutkielman tai pro gradu –tutkielman valmistuttua.

4. Henkilöt, jotka osallistuvat henkilötietojen käsittelyyn

Henna Ahola

5. Henkilötietojen käsittelyn kesto

Käsittelyn kesto kandidaatintutkielman ja mahdollisen pro gradu -tutkielman valmistumiseen asti.

6. Henkilötietojen lainmukainen käsittelyperuste

Henkilötietojen käsittely perustuu tietosuoja-asetuksen 6(1) artiklan alakohtaan:

yleistä etua koskeva tehtävä:

tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastolliset tarkoitukset

tieteellisten aineistojen tai kulttuuriperinnöllisten materiaalien arkistointi

rekisteröidyn suostumus

rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen

rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettu etu

7. Tutkimusaineistoon sisältyvät henkilötiedot

Tutkittavan luokka-aste ja ääni. Tutkittavan mahdollisesti aineistoon sisällyttämät tiedot, esim. kotipaikkakunta.

8. Erityiset henkilötietoryhmät (arkaluontoiset henkilötiedot)

Tutkimuksessa ei käsitellä erityisiä henkilötietoryhmiä.

9. Henkilötietojen keräämisen lähteet

Tutkittavat osallistuvat nauhoitettavaan ryhmäkeskusteluun, johon tallentuvat tutkittavien äänet.

10. Henkilötietojen suojaomenpiteet

Tietojärjestelmissä käsiteltäviä tietoja suojataan seuraavilla tavoilla:

käyttäjätunnus ja salasana

käytön rekisteröinti/lokitus

kulunvalvonta

salaus/kryptaus

kaksivaiheinen tunnistautuminen

muu, mikä:

Suorien tunnistetietojen käsittely:

Aineisto kerätään ilman suoria tunnistetietoja

Suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa:

Tutkittaville annetaan pseudonimet tai koodit, joilla aineiston osia on mahdollista yhdistellä.

Suostumuslomakkeet säilytetään sellaisenaan.

Aineisto analysoidaan suoraan tunnistetiedoin, koska:

11. Henkilötietojen siirtäminen ja jakaminen kolmansille osapuolille

Henkilötietoja ei siirretä rekisterinpitäjän ulkopuolelle.

12. Henkilötietojen siirtäminen EU:n tai ETA:n ulkopuolelle

Henkilötietoja ei siirretä Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

13. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

Tutkimusaineisto poistetaan

Tutkimusaineisto säilytetään tämän tutkimuksen tulosten luotettavuuden arvioimista varten:

ilman suoria tunnistetietoja tunnistetiedoin

Tutkimusaineisto säilytetään myöhempää, yhteensopivaa tieteellistä tutkimusta varten tietosuojasetuksen vaatimusten mukaisesti:

ilman suoria tunnistetietoja tunnistetiedoin

Tutkimusaineisto säilytetään myöhempää, yhteensopivaa pro gradu –tutkielmaa varten tietosuojasetuksen vaatimusten mukaisesti ilman suoria tunnistetietoja.

Tutkimusaineiston säilytys perustuu tietosuojasetuksen 5 artiklan 1 kohdan b ja e alakohtiin.

Tutkimusaineiston uudesta tutkimuskäytöstä lähetetään tutkittaville uusi tietosuojaseloste, paitsi jos rekisterinpitäjä ei enää pysty tunnistamaan tutkittavia tutkimusaineistosta. Uudesta tutkimuksesta ei voida lähettää ilmoitusta rekisteröidylle myöskään silloin, jos tietojen toimittaminen olisi mahdotonta tai kohtuuttoman vaivalloista tai jos se estäisi tai vaikeuttaisi suuresti tutkimustarkoitusten saavuttamista (tietosuojasetuksen 14 artiklan 5 kohdan b alakohta).

14. Rekisteröidyn oikeudet sekä niihin tehtävät poikkeamat

Lisätietoa tietosuojasetuksen mukaisista oikeuksistasi antaa kohdassa 1 mainittu yhteyshenkilö.

Rekisteröidyn oikeudet

Tietosuojasetuksen mukaan rekisteröidyllä on oikeus:

- tarkistaa itseään koskevat tiedot (15 artikla)
- oikaista omia tietoja (16 artikla)
- poistaa tiedot ja tulla unohdetuksi (17 artikla)
- rajoittaa omien tietojen käsittelyä (18 artikla)
- siirtää tiedot rekisterinpitäjältä toiselle (20 artikla)

- vastustaa tietojen käsittelyä (21 artikla)
- olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi (22 artikla)

Rekisteröity ei kuitenkaan voi käyttää kaikkia oikeuksia kaikissa tilanteissa, riippuen esimerkiksi siitä, mikä on henkilötietojen käsittelyperuste.

Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetulle, jos koet, että henkilötietojasi on käsitelty soveltuvan tietosuojalainsäädännön vastaisesti.

Tietosuojavaltuutetun yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki

Puhelinvaihte: 029 566 6700

Sähköposti (kirjaamo): tietosuoja(at)om.fi